אישים באגרות הראי"ה

ר' חיים הכהן קוק

אחיו של הרב קוק, שישב בסראטוב שברוסיה בימי מלחמת העולם הראשונה · שנות חייו אינן ידועות לנו

3 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

ר' חיים הכהן קוק הוא אחיו של הרב קוק. בימי מלחמת העולם הראשונה ישב עם משפחתו בסראטוב שברוסיה, ומשם שלח מכתבים לבני המשפחה.

הרב קוק על אחיו, ר' חיים

בערב סוכות תרס"ג (1902) הרב קוק כותב לאחיו שהוא שמח שחיים נמצא עמו בבויסק (כרך א', אגרת יד). בימי המלחמה, בלונדון, הרב קוק שמח על כל מכתב שמגיע מחיים מסראטוב (כרך ג', אגרת תתסב; כרך ג', אגרת תתקו).

האגרות

כרך א', אגרת יד: אל אחיו: הרב קוק שמח על שאחיו חיים נמצא עמו בבויסק.

"בהיות חיים שי' עמנו"

כרך ג', אגרת תתסב: אל אחיו שאול חנה, מלונדון: מכתבים הגיעו מאחיהם דב בער ומחיים בסראטוב.

"ומחיים שי' מסאראטוב, ב"ה על שלומם"

כרך ג', אגרת תתקו: אל הוריו: שמחה על המכתב שהגיע מחיים ושרה מסראטוב.

"במכתב אשר קבלנו מסאראטוב, מאחינו היקר חיים ושרה שליט"א"

ראו גם

אחיו, הרב דב בער הכהן קוק. (לדף)

נוסח האגרות

3 האגרות שבהן נזכר אחיו, ר' חיים, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה

אגרות הראי"ה – כרך א' – אגרת יד

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ליל יום ד', ערב סוכות, תרס"ג (בויסק)

נמען: אחיו: הרב דב בער, ר' שאול חנה ור' שמואל הכהן קוק ומשפחותיהם

הרב קוק מזמין את אחיו לבוא אליו לחג. בחידוד הרב קוק מעיר לאחיו שמואל, שעסוק בציונות, ששלח לר' אליהו ריבלין כברכת שנה טובה תמונות של ד"ר הרצל ודי"ר נורדאו. הרב קוק כותב שנורדאו הוא "תועבת נפשו" של כל מי שיש בו זיק יהדות, ואין להתברך בתמונתו.

עיקרי הדברים

- יחס לראשי התנועה הציונית החילונים.
- עניינים משפחתיים והזמנה לחג.

נוסח האגרת

ב"ה[1], אור ליום ד' ער"ס[2], תרס"ג[3] [בויסק].

אחים נעימים, אהובים ויקרים, הרב הגאבד"ק[4] מוהרד"ב[5] שליט"א[6] ומוהרש"ח[7] ומור"ש[8] שליט"א הכהנים קוק והרבנית תחי'[9] וזרעם היקרים שי'[10]. שמחה וששון ישיגו וכי"ט[11],

קבלתי מכתב רש"ח[12] שי', והנני שמח בהזדמנות דנא כי אוכל להשלים את אשר חסרתי במכתב הנשלח מפה, בהיות חיים שי' עמנו. מאד חשקתי שיבא אחד מהאורחים שי' אלינו על יו"ט[13], לימים האחרונים וימי חוה"מ[14] הבעל"ט[15], ביחוד שמואל שי' שחוששני בהיותכם עסוקים יחד בציונות תייתו משיחא בלא זימני'. חידודי זה הוא מכוון על שלחך בתור ברכת השנה לר"א ריוולין נ"י[16] את התמונות של ד"ר[17] ה. ונ. וזה האחרון הוא תועבת נפשי ונפש כל מי שיש בו זיק יהדות, ואין כדאי להתפאר ולהתברך בפסלו של אותו רשע,

אחתום בברכה ושמחת הרגל, כנה"ר[18] ונפש אחיהם דבק באהנ"פ[19] מלונ"ח[20].

אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה – ברוך השם
2. ער"ס – ערב סוכות
3. תרס"ג – השנה תרס"ג (1902/1903)
4. הגאבד"ק – הגאון אב בית דין קהילת
5. מוהרד"ב – מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ד, ב (למשל: דוד + בנימין) – הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
6. שליט"א – שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. ומוהרש"ח – ומורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, ח (למשל: שמואל + חיים) – הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
8. ומור"ש – ומורנו הרב רבי ש... (אחד מאחי הרב קוק)
9. תחי' – תחיה
10. שי' – שיחיה
11. וכי"ט – וכל טוב
12. רש"ח – רבי שמואל חיים? / רבי שלמה ח... – שם אדם

13. יו"ט - יום טוב
14. חוה"מ - חול המועד
15. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
16. נ"י - נרו יאיר
17. ד"ר - דוקטור
18. כנה"ר - כנפשו הרמה
19. באהנ"פ - באהבת נפש
20. מלונ"ח - מצפה לנחמת ציון

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתסב

תמצית האגרת

תאריך ומקום: מוצאי שבת ח' טבת תרע"ח - לונדון **נמען:** אחיו, הרב שאול חנה (רש"ח)

בליל שבת 'נתמלא הבית אורה' ממכתביהם, 'המבשרים את ראשית ישועת ה''. עכשיו יש לסדר את העבודה ואת ההתכתבות 'בישוב הדעת', לחשוב על המוסדות, על ת"ח ועל עבודות הציבור. תודה על הטיפול בבנותיו.

עיקרי הדברים

- אור המכתבים.
- סדר העבודה.
- תודה על הבנות.

נוסח האגרת

ב"ה[1] מוצש"ק[2] ח' טבת תרע"ח[3].

אחי יקירי ומחמדי הרש"ח[4] שליט"א[5] רעיתך היקרה וצאצאיכם האהובים שילאוי"ט[6], שלו'[7] וברכה וכט"ס[8].

מה גדול הוא היום יום ש"ק[9] דנא, אשר בליל התקדש יום קדוש נתמלא הבית אורה ממכתביכם היקרים, המבשרות את ראשית ישועת ד' ואור גאולתו, יתן ד' שתהי'[10] האורה הולכת ומתוספת, ומהרה יגאלו כל אחינו יושבי אה"ק[11], ועמהם יופיע אור ישועה וגאולה על כל פזורינו, ולכל אפסי ארץ יגיע אור שלו' וברכה.

כבר חיכינו על דבריכם היקרים, מאז הגיענו הדעפעשע מהרא"מ[12] סלוצקין שליט"א, שבשרנו בו משלומכם, ות"ל[13] כי הגענו לזמן הזה, שכבר יחילו רשמי אורה להגלות.

כעת אח יקר עלינו לסדר את עבודותינו בכמה דאפשר, ולמע"ה[14] שיהיו המכתבים סדורים בינינו וערוכים בפרטיות, ובישוב הדעת בכל הנדרש למעשה, בין לעניני הכלל בין לעניני הפרט, והשי"ת[15] יעזרנו ויכונן מעשינו לטובה.

מה שלו' הורינו היקרים שי'[16] איך עברו עליהם הימים האיומים, יחזקם ד' ויאמצם, מה מאד היינו מאושרים אם נזכה לראות תמונת כתי"ק[17]. אין די תודה להשיב לך אחי יקירי על דבריך היקרים, ועל כל הטוב והחסד אשר תעשה עם בנותינו היקרות שיחיו, יזכנו ד' לשרת איש את אחיו בשמחה ואהבה באופנים טובים ומאושרים על אדמת הקודש, חמדת לבנו ונפשנו.

אכפול את דברי שלא לקמץ במכתבים, ולברר הכל פרטי המצב של כל אחד ואחד, עבודתו ומשאו בריאותו ושלומו, מהגדולים והקטנים כולם יברכם ד', ולחשוב מחשבות טובות ופוריות שיוכלו לשאת פרי ברכה, להעניינים הכלליים, למוסדות הקדושים, ולחיזוק ידי ת"ח[18], ולשיתוף ידים בכל עבודות המתכוננות בעניני הציבור בכלל בכל סעיף האפשרי, ולחזק את הידים בהמעמד הפרטי, להאיר ולתקן

בכל עז ואומץ. והבוחר בעמו ובארץ חמדתו יכונן לטובה את כל מעשינו, ויזכנו להתראות באהבה וחדות ד' על אדמת הקודש בשוב גאולים באורה וצהלה, תל"י[19] על החוה"ש[20] אשר עמנו, כה נקוה לחסדו שיושיענו ברחמיו לימים הבעל"ט[21] ויעלנו מעומק הגלות אל מרום הר קדשו באהבתו ובחמלתו. כן תל"י מצב"י[22] שי' הננו מקבלים מכתבים משלומו ולימודו הוא ב"ה הולך וטוב בכל ענין, יצליחהו ד'.

כעת הוא בס'[23] גלין. כמו כן הננו מקבלים לפעמים ידיעות ומכתבים מאחינו הרד"ב[24] שי' מיעליסאוועטגראד, ומחיים שי' מסאראטוב, ב"ה על שלומם וש' כא"ל[25]. והנני כעת מקצר ואו"ש[26] וברכה וכ"ט[27] כנפשך היקרה ונפש אחיך המצפה לאור גאולה וישועה קרובה,

הק' אברהם יצחק ה"ק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. מוצש"ק - מוצאי שבת קודש
3. תרע"ח - השנה תרע"ח (1917/1918)
4. הרש"ח - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ש, ח (למשל: שמואל + חיים) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. שילאוי"ט - שיחיה לאורך ימים טובים
7. שלו' - שלום
8. וכט"ס - וכל טוב סלה
9. ש"ק - שבת קודש
10. שתהי' - שתהיה
11. אה"ק - ארץ הקודש
12. מהרא"מ - מורנו הרב רבי שמות שמתחילים באותיות א, מ (למשל: אברהם + משה) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
13. ות"ל - ותודה לא-ל
14. ולמע"ה - ולמעלה
15. והשי"ת - והשם יתברך
16. שי' - שיחיה
17. כתי"ק - כתב ידו הקדושה
18. ת"ח - תלמידי חכמים
19. תל"י - תודה לא-ל יתברך
20. החוה"ש - החיים והשלום
21. הבעל"ט - הבא עלינו לטובה
22. מצב"י - מצבי יהודה (בנו של הרב קוק)
23. בס' - בספר
24. הרד"ב - הרב רבי שמות שמתחילים באותיות ד, ב (למשל: דוד + בנימין) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם
25. כא"ל - כל אשר לו
26. ואו"ש - ואומר שלום
27. וכ"ט - וכל טוב

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתקו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"ד אלול תרע"ח **נמען:** הוריו (בעברית, ולאמו ביידיש)

ברכת השנה. הם בהרוגייט כרגיל, והרב קוק מתעכב יותר בגלל עבודת 'הסתדרות ירושלים'. הגיע מכתב מסראטוב מאחיו חיים ושרה, ובו גם בשורה על שלום אחיו הרב דב בער ומצבו שהוטב. מכתבים מרוסיה מתעכבים; הרב קוק הציע לרב דב בער לבוא לאנגליה. הרב קוק שואל אם ההורים עדיין בירושלים או עברו ליפו. לאמו כתב ביידיש ברכה קצרה (בצירוף תרגום).

עיקרי הדברים

- ברכת השנה.
- חדשות מסראטוב ומאחיו דב בער.
- ההורים: ירושלים או יפו.

נוסח האגרת

ב"ה[1], י"ד אלול, תרע"ח[2].

ברכת השנים, כתיבה וחתימה טובה בספר חיים טובים ארוכים ומתוקנים לכבוד הורי היקרים עט"ר[3] ומחמדי לבבי שליט"א[4].

ת"ל[5] על השלום אשר עמנו פה, ומצב"י[6] שי'[7] הננו מקבלים מכתבים מבשרים שלומו ב"ה, יחנינו ד' ברחמיו לקבל ממנו רב נחת כראוי לפי ערכו הנעלה בע"ה[8], ומכל יקירנו שי'.

הננו כעת יושבים במקום מרחץ "האריגאטה" כהרגלנו בשנים שעברו, רק אני מתעכב קצת יותר הא שתא, מפני העסקנות של הסתדרותנו הקדושה "ירושלים" ההולכת ומתרחבת בעה"י[9] ע"י[10] נשיאת דגלנו הקדוש "דגל ירושלים", יאר ד' פניו לעמו, ועז ועצמה, וחן וכבוד, שכל טוב ודעה נכונה יתן ליראיו וחושבי שמו, למען ידעו לכוין את משאלותיהם הרוממות בעת רצון מופלאה זו, אשר מתוך המחשכים אור ישועה החל להתנוצץ ברוב חסדו העליון על עם מרעיתו, וצאן ידו.

מה מאד שמח לבבי לראות גלילות זהב כתי"ק[11] דמר אבא שליט"א במכתבו היקר, ות"ל[12] שבו בפרק שמח ד' את לבבינו במכתב אשר קבלנו מסראטוב, מאחינו היקר חיים ושרה שליט"א, ב"ה על שלומם הרגיל, והם מודיעים לנו ג"כ[13] משלומו של אח"ב[14] הרב רד"ב[15] שליט"א ושב"ה[16] מצבו החומרי מוטב ג"כ מערך המעמד שלפני זה. אמנם המכתבים מרוסיא מעוכבים הם, ודרך כמה מעברים הם צריכים לעבור עד שבאים פה, ומסבה זו כנראה מתעכבים המכתבים ממנו שי' בעצמו, אף שהצעתי לפניו אולי יכול לבוא למדינה זו, שהי'[17] בע"ה להועיל למצבו, ולברכה ג"כ למצב היהדות ע"י כחותיו הטובים ולבו הישר והנאמן ב"ה, המצטרפים לגדולתו בתו"י[18] בע"ה. ניחל ונקוה שהשי"ת[19] יראינו בישועתו באות לטובה ויחנינו לשוב במהרה בקרוב אל הקודש ולזכות לחדות בשמחה וטוב לבב את פניכם היקרים הורים חביבים עטרות ראשנו לאוי"ט[20].

והנה אין אנו יודעים עדיין אם לרגלי התחלפות מקום דירתו של שמואל שי' נשארתם עדין בירושלים בכ"ז[21], או שקבעתם כבר לע"ע[22] דירתכם ביפו. יתן ד' להצלחה ולאוי"ט[23] ולכל טוב באיזה אופן שתסכימו לטובה ולברכה, והי'[24] זה שלו'[25] וכתיבה וחתימה טובה, ושמחת הרגלים בקיום כל מצותיהם הקדושות בחדות ד' בעונג ונחת ונועם קודש. כנפשכם היקרה, ונפש בנכם עבדכם, מצפה לשרת את פניכם על אדמת הקודש, ביראת הכבוד,

אברהם יצחק הכהן קוק

ב"ה. ליעבסטע את טהייערסטע מוטער לעב.

כתיבה וחתימה טובה, מיט אלעס גוטעס צו דעם נייעז יאהר, וואס ער זאל שיין זיין אשנת גאולה וישועה, און מיר זאללען זיך זוכה זיין אין פריירען צו זעהען זיך על אדמת הקודש, איבער פארשיעדענע טרדות קירצע איך מיין שרייבען פארלויפיג. ב"ה פאר אונזער גיזונדהייט, און פאר דעם גרוס וואס מיר האבען, ב"ה באקומען דורך די בריף פון חיימ'ן או שרה'ן שי' פון זייא און אויך פון אחינו הרב ר'[26] דובער שי'. געבע השי"ת[27] פון אלע'מען פיעל גוטעס און פרייד'ען צו ערווארטען, נאך גרוס און וואונש דיינער זאהן חותם ביראת הכבוד וברכה וכל טוב,

אברהם יצחק הכהן קוק

תרגום

אמא תחי'[28] האהובה מאד והיקרה מאד.

כתיבה וחתימה טובה בכל טוב לשנה החדשה, שתהיה כבר שנת גאולה וישועה, ונזכה להתראות בשמחה על אדמת הקודש. מפני טרדות שונות אני מקצר לעת עתה את כתיבתי. ב"ה על מצב בריאותנו ועל דרישת-שלום שקבלנו, ב"ה, ע"י המכתבים מאת חיים ושרה שי', מאתם וגם מאת אחינו הרב ר' דובער שי'. יתן השי"ת לקבל מכולם רב טוב ושלום. כברכת ותוחלת בנך חותם ביראת הכבוד וברכה וכל טוב.

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרע"ח - השנה תרע"ח (1917/1918)
3. עט"ר - עטרת ראשי
4. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
5. ת"ל - תודה לא-ל
6. ומצב"י - ומצבי יהודה (בנו של הרב קוק)
7. שי' - שיחיה
8. בע"ה - בעזרת השם
9. בעה"י - בעזרת השם יתברך
10. ע"י - על ידי
11. כתי"ק - כתב ידו הקדושה
12. ות"ל - ותודה לא-ל

13. ג"כ - גם כן
14. אח"ב - דורש פענוח
15. רד"ב - ר' דב בער (אחיו של הרב)
16. ושב"ה - ושברוך השם
17. שהי' - שהיה
18. בתו"י - בתורה ויראה
19. שהשי"ת - שהשם יתברך
20. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
21. בכ"ז - בכל זאת
22. לע"ע - לעת עתה
23. ולאוי"ט - ולאורך ימים טובים
24. והי' - והיה
25. שלו' - שלום
26. ר' - רבי
27. השי"ת - השם יתברך
28. תחי' - תחיה